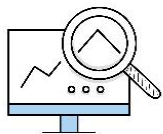

Централен
кооперативен
съюз

е-бюлетин
брой 4/2025

Бизнес и финанси

Финанси и осигуряване

- ❑ 1 януари 2026 г. Евро – паричната единица на България
Задължения за бизнеса

Полезна информация

- ❑ Нов размер на законната лихва от 2026 г. /Проект/
- ❑ Минимална заплата за 2026 година. Какво трябва да знаят кооперативните организации, като работодател?
- ❑ Предстоящи действия и срокове 2026 г.

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

1 Януари 2026 г. Евро – паричната единица на България.

Задължения за бизнеса

В настоящия брой продължаваме темата за въвеждането на еврото, като преминаваме от етапа на подготовка към етапа на практическото прилагане. Представяме основните правила и задължения, които предприятията следва да изпълняват от 1 януари 2026 г. и които имат пряко отражение върху стопанската им дейност.

От тази дата започва най-съществената фаза на процеса – практическото интегриране на еврото във всички системи, процеси и документи на предприятията. За бизнеса това означава, че необходимите адаптации трябва вече да са извършени в счетоводството, касовите операции, системите за ценообразуване, вътрешните правила, както и в организационните и правните документи.

1. Касова отчетност

От 01.01.2026 г. еврото става единствената официална валута с изключение на специфичния едномесечен преходен период през м. януари.

През периода от 1 януари до 31 януари 2026 г.:

- ✓ левът и еврото са законни платежни средства. Плащанията могат да се извършват в левове, в евро или смесено, като решението дали да се приема смесено плащане е на търговеца (чл. 25 ЗВЕРБ и Насоки за прилагане на задължителното двойно обозначаване на цените, раздел IV точка 4.2).
- ✓ търговците следва да поставят на видно място в обекта, информационна табела даваща информация дали приемат или не смесено плащане.
- ✓ през м. януари 2026 г. кооперативните организации, които приемат плащания в брой, трябва да водят паричните средства в каса аналитично в левове и в евро. През този месец левовата наличност в касата трябва да се третира счетоводно, както всяка друга чуждестранна валута (долари, лири и др.). Левовата наличност на аналитично ниво се представя количествено и стойностно в лева, но на синтетично ниво се отразява в евро.

Когато левовата наличност се внесе в банка, тя се обменя по официалния курс и постъпва по банковата сметка в евро. Счетоводната операция ще бъде прехвърляне на стойността от аналитичната сметка "Каса в лева" към банковата сметка в евро, като по този начин левовата наличност в касата се занулява или намалява.

2. Касови апарати и фискален/системен бон

- ✓ В периода от 1 януари 2026 г. до 8 август 2026 г., цените във фискалните/системни бонове следва да бъдат в ЕВРО, а крайната сума в ЕВРО и ЛЕВА, като задължително трябва да бъде посочен официалният курс 1 евро = 1.95583 лева (чл. 20 ал. 1 и ал. 2 от ЗВЕРБ; чл. 16 и чл. 17 от Наредба Н-18).
- ✓ През м. януари 2026 г. всяко лице, което приема плащания, за които е задължено да издаде фискален/системен бон, е длъжно да ги регистрира и отчита в евро и центове, независимо че самото плащане може да се извърши и в двете валути.
- ✓ След 1 януари 2026 г. до 8 август 2026 г. се прилага изискването **цените да бъдат изписвани едновременно в левове и евро**. Това задължение се прилага:
 - ✓ за всички етикети, оферти, менюта, онлайн магазини, витрини, POS материали;
 - ✓ за всички търговци, предлагачи стоки и услуги на потребители.

3. Правило за рестото (чл. 25, ал. 1)

- ✓ Основният принцип при заплащане в брой е търговецът да връща ресто изцяло в евро. Предвидено е **едно изключение** - в случай, че няма достатъчна наличност в евро, остатъкът може да се върне изцяло в левове.
Важно: Не се допуска смесено връщане на ресто (част в евро и част в лева).
- ✓ При рекламации и възстановяване на суми следва да се връща изцяло в евро.
- ✓ Потребителят има право да поиска устна информация за стойността на рестото в левове.
- ✓ **Ограничение за брой монети** - търговците имат право да откажат да приемат повече от 50 броя монети в левове при една транзакция (чл. 25, ал. 2).

4. Обмяната на банкноти и монети

При какви условия не се заплаща такса при обмяната на банкноти и монети?

Българската народна банка ще обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

До 30 юни 2026 г. банките обменят безплатно, в неограничено количество банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, като суми над 30 000 лв. на една транзакция ще се обменят след предварителна заявка от 3 работни дни. Това правило се прилага

съответно и при внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при банка, в която е извършена обмяната.

Съгласно чл. 26 ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, **„Български пощи“ ЕАД** ще извършват обмяна на банкноти и монети от левове в евро **в населените места, в които няма офиси или клонове на кредитни институции**. В този период обмяната се извършва безплатно по официалния валутен курс 1.95583 в размер до 1 000 лв. на ден за едно лице.

За суми от 1 000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице обмяната се извършва безплатно след подадена **предварителна заявка от 3 до 5 работни дни** и само в предварително обявени пощенски клонове в страната. „Български пощи“ ЕАД няма да извършват обмяна на банкноти и монети от левове в евро в размер над 10 000 лв. на ден за едно лице.

При какви условия ще се заплаща такса при обмяната?

След 30 юни 2026 г. банките и „Български пощи“ ЕАД могат да въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой, както и за внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка.

До 31 декември 2026 г. банките не могат да отказват извършването на услугите по обмяна. „Български пощи“ ЕАД, не може да отказва извършването на тези услуги по обмяната, освен при липса на касова наличност.

След 31 декември 2026 г. банките и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

5. Трудови възнаграждения и трудови договори

От 1 януари 2026 г. трудовите възнаграждения и всички останали осигурителни плащания (обезщетения, социални помощи, пенсии), се изплащат само в евро.

- ✓ Съгласно чл. 45, ал. 1 и 2 от ЗВЕРБ трудовите възнаграждения се изплащат в евро и се преизчисляват по фиксирания курс 1 EUR = 1.95583 BGN. **Прилага се специално правило за закръгляване в полза на работещите**, като ако третият знак след десетичната запетая е по-голям от нула, вторият се увеличава с една единица (Пример: Трудово възнаграждение в размер на 1 450 лв. разделено на фиксирания валутен курс (1 евро = 1.95583 лв.) е равно на 741.37323 лв., което следва да се закръгли на 741.38 лв.). Превалутирването се извършва индивидуално за всяко възнаграждение, а не обобщено за всички работници и служители, тъй като всяко възнаграждение представлява предмет на отделен договор и подлежи на индивидуален разчет.
- ✓ Начислените възнаграждения за месец декември 2025 г. следва да бъдат отчетени като разход за 2025 г. в български лева. Всички разчети, произтичащи от тези начисления и подлежащи на изплащане през 2026 г., следва да бъдат преизчислени в евро. Превалутирването на начисленията за възнаграждения следва да се извърши индивидуално за всяко лице.
- ✓ Трудовите възнаграждения за м. декември 2025 г., неизплатени до 31 декември 2025 г., се изплащат след 1 януари 2026 г. в евро (чл. 45, ал. 2 от ЗВЕРБ).

Трябва ли да се подписват нови трудови договори след 01.01.2026 г.?

Съгласно закона за въвеждане на еврото в България, считано от 1 януари 2026 г. всички суми посочени в трудовите договори ще се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс (1.95583 лв. за 1 евро). В становище на Министерство на труда и социалната политика в рубриката „Въпроси и отговори“ е посочено че **в случай, че размерът на трудовото възнаграждение не се променя, не е необходимо сключване на допълнително споразумение към трудов договор.**

След 1 януари 2026 г. в случаите, когато работодателят трябва да подаде електронен трудов запис при изменение или прекратяване на трудовото правоотношение следва размерът на основното трудово възнаграждение да се попълни в евро.

Не е необходимо подписване на нов колективен трудов договор, и изменение на вътрешни правила за организация на работна заплата, в които са посочени суми в лева и същите да бъдат преизчислени и посочени в евро.

6. Договори и въвеждането на еврото

В ЗВЕРБ е възприет принципът за приемственост на правните инструменти, за да се гарантира сигурност и плавен преход. Във връзка с това:

- ✓ Въвеждането на еврото не засяга действието на съществуващите договори, нормативни актове, съдебни решения, административни актове и др. с позовавания на лева или с препратки към лева.
- ✓ Договорите остават валидни. Не е необходимо тяхното предоговаряне или анексиране.
- ✓ Стойностите, посочени в левове в съществуващ договор, след 1 януари 2026 г. автоматично, се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за превалутиране и закръгляване.
- ✓ Въвеждането на еврото не засяга сроковете, действието и изпълнението на договори и други правни документи и не поражда право за страните едностранно да ги изменят или прекратят, нито да се освободят от поетите по тях задължения, освен ако между страните изрично е уговорено друго.

7. Данъци и данъчни декларации

Валута на отчитане

Валутата, в която ще се посочват паричните стойности в данъчните декларации и декларациите за задължителни осигурителни вноски и в актовете и документите, издавани по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс зависи от периода, за който се подават:

- ✓ За периоди преди 01 януари 2026 г. се използва валутата, която е била официална към края на съответния отчетен период. Това означава, че ако периодът приключва преди въвеждането на еврото – стойностите ще се отразяват в лева.
- ✓ В случаите, когато данъчният период включва времето на двойно обращение (лев и евро за периода от 01 до 31 януари 2026 г.), стойностите следва да бъдат посочени в евро.
- ✓ За отчетен период от 1 януари 2026 г., декларациите ще се подават изцяло в евро – съобразно новата парична единица.
- ✓ Паричните стойности в коригиращите декларации и другите документи се посочват в паричната единица, която е била официална парична единица на Република България в края на периода, за който се подава коригиращата декларация или документ (чл. 51 от ЗВЕРБ).

Събиране и плащане на публични вземания

- ✓ От дата на въвеждане на еврото (1 януари 2026 г.) всички данъци, такси и други **плащания към държавата и общините ще се извършват в евро**. През преходния период на двойно обращение, в случаите в които е допустимо плащане в брой е възможно плащането да бъде извършено в левове

(чл. 52 от ЗВЕРБ). Пример за такива плащания в брой при, които е възможно да бъдат извършени в левове са:

- непогасени през 2025 г. (просрочени) задължения за местни данъци и такси;
- административни такси за издаване на документи / удостоверения;
- глоби по наказателно постановление към държавни или общински органи.

Възстановяване на недължимо платени суми

След 1 януари 2026 г. възстановяване/прихващане на недължимо платени или събрани преди въвеждането на еврото суми за публични вземания се извършва в евро.

8. Обработка на документи след 1 януари 2026 г.:

- ✓ Документ в лева, издаден преди 1 януари 2026 г., но постъпил след 1 януари 2026 г., се осчетоводява в лева, ако годишният финансов отчет в лева още не е приет.
- ✓ Документи в евро, издадени след 1 януари 2026 г. отнасящи се за преходен отчетен период с отчетна валута лева, се осчетоводява, като приход/разход за преходния период, като сумата се превалутира обратно в левове по официалния курс, но трябва да имате предвид, че същите документи трябва да се включат в декларацията по ДДС за съответния период в евро.

След 01.01.2026 г. всички дебитни и кредитни известия се издават в евро. Това правило се прилага и когато известието се издава към фактура, която първоначално е била в левове. Дори сделката да е уговорена в друга валута, данъчните документи по ЗДДС се съставят в евро. При издаване на фактура или сторно бон от фискално устройство, крайната сума трябва да е в евро и левове (гвойно обозначаване), заедно с фиксирания курс.

9. Превалутиране на счетоводни регистри на 1 януари 2026 г. (чл. 48 от ЗВЕРБ)

Преходът към евро поставя изискване за цялостно преобразуване на счетоводната система.

- ✓ Преобразуването се извършва на аналитично ниво, включително по контрагенти.
- ✓ Стойността на всеки отделен наличен актив или пасив се преизчислява от левове в евро в съответствие с правилата за превалутиране и закръгляване, с изключение на позициите на възнагражденията за положен труд и социалните разходи и обезщетения, които се превалутират по друг ред.
- ✓ Вземанията, задълженията и разчетите трябва да се превалутират по реда на чл. 48, ал. 3 от ЗВЕРБ. Всички позиции се превалутират на аналитично ниво. Преизчислява се поотделно вземане, задължение или фактура, а не на обща сума на вземанията/задълженията.
- ✓ Когато актив и пасив се отчитат в счетоводните книги и регистри и количествено, преизчислението се извършва, като се изчисли стойността за една мерна единица по правилата и така определената единична стойност се умножи по съответното количество.

- ✓ За целите на аналитичното счетоводно отчитане стойността за една мерна единица в левове, изразена с повече от два знака след десетичната запетая, може да се изрази със същия брой знаци след десетичната запетая след превалутиране по чл. 12 и закръгляване съгласно математическото правило описано в чл. 13, ал. 1 от ЗВЕРБ, като закръгляването не се ограничава до втория знак след десетичната запетая, каквато възможност е допусната от разпоредбата на чл. 48, ал. 3.
- ✓ Всички счетоводни салда към 01.01.2026 г. се преизчисляват в евро.
- ✓ Началният баланс към 2026 г. се съставя изцяло в евро.
- ✓ Годишният финансов отчет за 2025 г. се изготвя в **левове**, като паралелно се изготвя преизчислен отчет в евро за целите на последващото счетоводно отчитане.
- ✓ В приложенията към ГФО трябва да се оповести причината за промяната в отчетната валута.
- ✓ Отчетите отнасящи се за период след 1 януари 2026 г. се съставят и представят в евро.

Отчитане на разликите от превалутиране на:

- ✓ **Активи и пасиви** се отчитат като текущи **приходи или разходи** и се признават за данъчни цели в годината на счетоводното им отчитане (чл. 48, ал. 4 от ЗВЕЗБ).
- ✓ **Капитал** - разликите от преизчисляването на записания капитал се отнасят в сметка "Неразпределена печалба / Непокрита загуба от минали години".
- ✓ **Дялов капитал** - в ЗВЕРБ няма текст, който да указва как ще се превалутира дяловия капитал на кооперациите. Тъй като дяловия капитал в кооперацията е сумата от дяловите вноски на член-кооператорите считаме, че на превалутиране подлежат дяловите вноски на член-кооператорите, като се прилага общото правило за превалутиране.

10. Промени в учредителни документи и капитала на дружествата

От 1 януари 2026 г. тече едногодишен срок, в който кооперативните организации следва да актуализират своите учредителни документи. За целта трябва:

- ✓ Да се превалутират стойностите на членски вноски, дялови вноски, на капитала, дяловете и акциите.
- ✓ Да се актуализират устава, учредителни актове и дружествени договори.
- ✓ Преписи от документите се подават за обявяване при първото заявление в Търговския регистър след 1 януари 2026 г.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

Нов размер на законната лихва от 2026 г. (Проект)

С проект на Постановление, публикуван за обществено обсъждане, Министерски съвет предлага изменение на Постановление № 426 /2014 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени задължения.

До края на 2025 г. лихвата за просрочени задължения е равна на основния лихвен процент, обявен от БНБ + 10 пункта. Законната лихва се определяше гва пъти в календарната година въз основа на обявения основен лихвен процент - на 1 януари за първото полугодие на съответната година и на 1 юли – за второто полугодие.

След влизането на България в Евроразона БНБ ще спре да определя основния лихвен процент. Затова вместо него ще се използва **лихвеният процент по основни операции по рефинансиране на Европейската централна банка**. Тази лихва на ЕЦБ се обнародва и публикува всеки месец в Официалния вестник на Европейския съюз.

Съгласно проекта от 1 януари 2026 г. ще се запази подхода за определяне на законната лихва гва пъти годишно – от 1 януари и от 1 юли, което допринася по-добра предвидимост и поддържане на информационните системи. **Но съществена промяна, която се предвижда в проекта е размерът на добавката към лихвения процент. Правителството предлага тя да бъде 8 пункта, вместо досегашните 10 пункта.**

Формулата за определяне на размера на законната лихва е посочена в чл. 1 от проекта *„Определя годишния размер на законната лихва за просрочени парични задължения в размер на лихвения процент по основните операции по рефинансиране на Европейската централна банка, в сила на 1 януари, съответно на 1 юли, на текущата година и обнародван в „Официален вестник“ на Европейския съюз, плюс 8 процентни пункта“.*

Какъв ефект се очаква от промяната?

В мотивите към проекта е посочено, че след 1 юли 2025 г. отклонението на лихвения процент по основните операции по рефинансиране на ЕЦБ е в рамките на до +0,5 процентни пункта над основния лихвен процент на БНБ. Това означава, че в резултат на изменението на основната лихва може да се очаква леко повишение на законната лихва при запазване размера на фиксирания компонент от 10 пункта. Но предвиденото намаление на фиксирания компонент от 10 на 8 пункта, ще доведе до общо намаление на размера на основната лихва. Ползите за бизнеса ще се изразят в по-ниски санкции при забавени плащания на публичните задължения.

Например, последният обявен от Българската народна банка основен лихвен процент към 1 юли 2025 г. е 1.91% годишно. По действащия до края на 2025 г. режим законната лихва за просрочени задължения се определя като сбор от основния лихвен процент на БНБ и фиксирана надбавка от 10 процентни пункта, което при тази стойност води до законна лихва в размер на 11.91% годишно. От друга страна лихвеният процент по основните операции по

рефинансиране на Европейската централна банка към 1 юли 2025 г. е 2.15%. Ако се приложеше досегашната добавка от 10 процентни пункта върху този лихвен процент, законната лихва би възлизала на 12.15%, или повишение с 0,2 пункта. Но в резултат на предвиденото в проекта намаление на фиксирания компонент от 10 на 8 процентни пункта, законната лихва би била 10.15% (2.15% + 8 пункта). Това представлява намаление с 1.76 процентни пункта спрямо действащата към момента законна лихва от 11.91%.

Минимална заплата за 2026 година- Какво трябва да знаят кооперациите, като работодател?

1. Каква ще бъде минималната заплата през 2026 година?

Съгласно ПМС № 243/13.11.2025 г. новите размери са:

- Минимална месечна работна заплата: **620.20 евро** Минимална часова работна заплата: **3.74 евро**
- Размерите са определени за нормална продължителност на работното време 8 часа и 5-дневна работна седмица.

2. Какво трябва да предприемат кооперативните организации като работодател?

- Необходимо е да се сключат допълнителни споразумения към трудовите договори на служителите, чието възнаграждение е било равно на старата МРЗ (550,67 евро), за да се приведе в съответствие с новия минимум.
- За всички осигурени лица на минимална работна заплата следва да бъде направена актуализация в електронните трудови записи за новия размер на месечно възнаграждение.
- Да обърнат внимание, че съгласно закона за въвеждане на еврото в България, считано от 1 януари 2026 г. всички суми по трудовите договори ще бъдат считани за превалутирани от лева в евро, като няма да се налага те да бъдат преподписвани, изменяни или допълвани.

ПРЕДСТОЯЩИ ДЕЙСТВИЯ И СРОКОВЕ

Основните данъчни задължения и срокове в периода м. януари – м. март 2026 г. са:

До 14.01.2026 г. се извършват **годишни корекции и преизчисление на частичния данъчен кредит** ДДС, като коефициентът на прилагания частичен данъчен кредит се посочва в данъчната декларация по ДДС за м.12.2025 г. (чл. 73, ал. 8 от ЗДДС).

До 31.01.2026 г.:

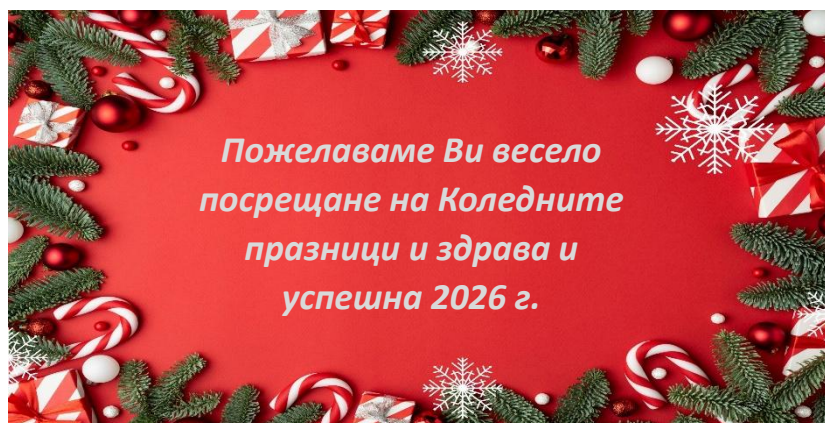
- годишно изравняване на данъка за доходите от трудови правоотношения за 2025 г.

Работодателите следва да направят **преизчисление на дължимия годишен данък за доходите** от трудови правоотношения на лицата, за които към края на миналата година са били основен работодател.

- **подаване на декларация по чл. 55 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО** и внасяне на **дължимия данък, удържан от платец на доходи за IV-то трим. на 2025 г., вкл. деклариране на паричните наличности на каси и вземания** от собственици, персонал и подотчетни лица ако в края на четвъртото календарно тримесечие за 2025 г. общата им сума надхвърля 50 000 лв.
- **подаване на декларация по чл. 61р, ал. 5 от ЗМДТ за дължимия туристически данък за 2025 г.** от кооперативни организации, предоставящи услугата „нощувка“ по смисъла на Закона за туризма. **Дължимият данък се внася ежемесечно, до 15-то число на месеца, следващ месеца, през който са предоставени нощувките** (чл. 61с, ал. 7 ЗМДТ)

До 28.02.2026 г. кооперативните организации, които са изплатили през 2025 г. **доходи на физически лица, включително от трудови правоотношения**, са длъжни да представят по електронен път в НАП справка за платените суми по чл. 73, ал. 1 и чл. 73, ал. 6 от ЗДДФЛ.

От 1 март до 15 април 2026 г. – подаване на декларация по чл. 87а от ЗКПО за **деклариране на дължими месечни или тримесечни авансови вноски за корпоративен данък.** Декларираните вноски (месечни за периода м.1 – м.4 вкл. и за I-во трим. на 2026 г.) се внасят до 15.04.2026 г.

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“
e-mail: coop_economics@cks.bg